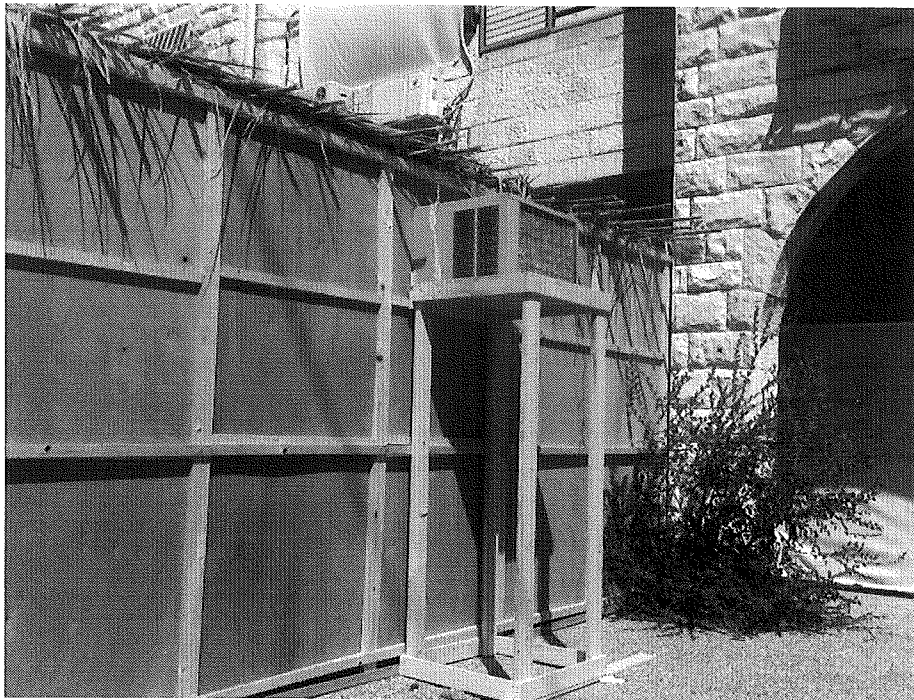

If You Can't Take the Heat, Can you Get Out of the Sukka?

Rabbi Efrem Goldberg
Boca Raton Synagogue
Sukkos 5774/2013

1. Avodah Zarah 3a

The nations still refuse to capitulate:
 רבונו של עולם – [The nations] will then say: אָמְרוּ לַפָּנִי – Master of the Universe!
 הִנֵּה לָנוּ מֵרֵאשׁ וְנַעֲשֶׂהָ – Give [the Torah] to us anew and we will observe [its precepts].

Heaven responds:
 The Holy One, Blessed is He, says to them: שְׂוֵאִים שְׂבָעוּלָם – Fools of the world! מי שָׁטְרַח בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת – Whoever toiled on the eve of the Sabbath (i.e. Friday) will eat on the Sabbath itself, מי שֶׁלֹּא שָׁטְרַח בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת – but whoever did not toil on the eve of the Sabbath, מֵיָחֵיזן יֵאָכֵל בְּשַׁבָּת – from where will he eat on the Sabbath?^[128]
 אֵלֵא אִף עַל פִּי כֵן – All the same, I will accede to your request and test whether you really would have observed the Torah. מִצְוָה – and its name is succah.^[129] לְכוּ וַעֲשׂוּ אוֹתָהּ – Go and perform [this mitzvah].

The Gemara interrupts this teaching to ask:
 But how can you say this, that God gives the nations one more chance? – וְיָמֵי מִצִּיַּת אֲמַרְתָּ הֲבֵי – Why, R' Yehoshua ben Levi said: מָאֵי דִקְרִיבֵי – What is the meaning of that which is written:^[130] אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוָה הַיּוֹם – Today, i.e. this world, was made to do them [the commandments] ולא לְמָחָר לַעֲשׂוֹתָם – and not tomorrow, in the World to Come.^[131] הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם – Today was made to do them; and today was not made for receiving their reward.^[132] Why, then, does God give the nations a second chance in the World to Come?^[133]

The Gemara answers:
 Rather, God gives them this chance because the Holy One, Blessed is He, does not seek excuses to deal harshly with his creations. On the contrary, He seeks to provide them with ways to be successful.^[134]

The Gemara asks:
 But why does God refer to [succah] as an easy mitzvah?

The Gemara answers:

It is referred to as such because [its performance] does not involve a significant monetary cost.^[135]

Returning to the teaching:

Immediately, each citizen of the nations takes the opportunity and goes to construct a succah on the roof of his house.^[136] The Holy One, Blessed is He, then pierces them^[137] with the heat of the blazing sun in the Tammuz (summer) season,^[138] whereupon each and every one of the nations kicks his succah and leaves it, וְנִתְקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵיהֶם וְנִשְׁלִיכָהּ – as it is stated: Let us cut their cords and cast off their ropes.^[139]

The Gemara asks:

Does God really pierce them with the sun's heat? – מִקְרִי – But you have just said that the Holy One, Blessed is He, does not seek excuses to deal harshly with his creations!^[140]

The Gemara answers:

Making the blazing sun beat down upon the nations was a fair trial of the nations' dedication, for the Jews also must face this trial in some years, as at times

it happens that the Tammuz season extends until the Festival (i.e. Succos),^[141] and [the Jews] too experience discomfort when performing the mitzvah of succah due to the heat of the sun – yet they do not act as the nations did.

The Gemara asks:

One who experiences distress is exempt from the mitzvah of succah.^[142] But Rava said: והאמר רבא – Certainly, then, the Jews would also vacate the succah should it become uncomfortably hot. Why, then, are the nations faulted for leaving the succah under such conditions?

The Gemara answers:

Granted that one is exempt from remaining in the succah in such circumstances, but does one kick it as he exits? Certainly not!^[143] Thus, the nations are faulted not for their leaving the succah, but for their attitude toward being exempted from the mitzvah.

The Gemara continues the narrative:

Immediately, upon seeing their actions, the Holy One, Blessed is He, sits and laughs about them – וְיֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק וְגו' – as it is stated:^[144] He Who sits in the Heavens will laugh etc. אמר רבי – And regarding this verse^[145] R' Yitzchak said: אין שחוק – There is never laughter in the presence of the Holy One, Blessed is He, except for that one day alone.^[146]

2. Sukkah 26

The Gemara cites an explanatory Baraisa: THE RABBIS TAUGHT IN A BARAISA: THE SICK PERSON THAT THEY REFERRED TO IN THE MISHNAH IS NOT NECESSARILY A SICK PERSON WHOSE LIFE IS IN DANGER, BUT EVEN A SICK PERSON WHOSE LIFE IS NOT IN DANGER, AND EVEN IF HE MERELY HAS AN EYE-ACHE, AND EVEN IF HE MERELY HAS A HEADACHE. RABBAN SHIMON BEN GAMLIEL SAID: ONE TIME, I HAD AN EYE-ACHE IN CAESARIA AND R' YOSE THE MOST BRILLIANT OF HIS GENERATION ALLOWED ME AND MY ATTENDANTS TO SLEEP OUTSIDE THE SUCCAH.

A related incident concerning Amoraim: Rav allowed Rav Acha Bardela to sleep under a canopy that was erected inside the succah, on account of the mosquitoes that were bothering him in the succah.

Another such incident: Rava allowed R' Acha bar Adda to sleep outside the succah, on account of the foul odor of the white sand which was spread over the succah floor.

The Gemara explains Rava's rationale: This ruling of Rava is in accordance with his reasoning stated elsewhere. For Rava says

elsewhere: One who experiences distress is exempt from the mitzvah of succah.

The Gemara challenges Rava: But we have learned in the Mishnah: THE SICK AND THEIR ATTENDANTS ARE EXEMPT FROM THE SUCCAH. This implies that a sick person – yes, he is exempt from the succah; but one who merely experiences some distress – no, he is not exempt. How, then, can Rava assert that mere distress is also sufficient to exempt a person from the succah?

Rava's ruling is defended: They say in response as follows: In the case of a sick person, both he and his attendants are exempt from the succah; whereas in the case of a person in distress, only he is exempt from the succah, but his attendants are not exempt. The Mishnah, therefore, did not mention the exemption for a person in distress, since it wished to mention the exemption of the attendants as well. And the attendants are indeed exempt only in the case of sick person and not in the case of a person in distress.

3. Tosafos

הולכי רחוקים ביום. כל זה נפקא ממשטו בעין חדרו שנסע שאלם נכחו אינו נמוע מללאח לדרך וכן מלעטר דפטרו לעיל מן הסוכה היינו מהשט בעין חדרו ולכן אלם דר נמקום שמתעטר:

4. Yerei'im - R' Elazar mi Metz d. 1175

ספר עמוד ז אימרים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

רגילות להיות בבית דירה אלא בית להם לבדם. ואמר רבא (כ"ו א') מצטער פטור מן הסוכה פ"י שיש לו צער בסוכה ובצאתו ינצל ומעמא (לה) דכעין דירה בעיניו ואין דרך אדם לעמוד בדירתו בצער ושיעור לצער כדתנן [כ"ח ב'] ירדו נשמים מאמתי מותר לפנות משתמרה המקפה ומי שאינו בקי בזה השיעור יתן לבבו ואם (לו) מצטער באותו ענין שבצער הזה היה יוצא מביתו רשאי לצאת מסוכתו ודוקא שעשה סוכתו מתחילה במקום שראוי לאכול ולשתות ולישן בה ונולד לו צער אחר כן אבל עשהה מתחילה במקום הראוי להצטער באכילה או בשתייה או בשינה כגון שיירא בה מנגבים לא מיבעיא דלא מיפטר בהכי אלא אפילו יש סכנה וצער בשינה. ובאכילה אין צער וסכנה לא יצא ידי חובתו דהא כעין חדרו בעיניו והאי לא הוי בעיניו חדרו כיון שאינו יכול לעשות בה כל צרכי אכילה ושתיה ושינה בלא צער ומתחילה לא הוי סוכה כיון דלצער קיימי (לו). תנן [כ"ה א'] אוכלים ושותים עראי חוץ לסוכה וכמה הוא עראי מסיק אב"י

5. Rashi 1040-1105

עשרה והי כאלו חוץ לסוכה: משום בקי. יינלל"ש: מרחא דרגישותא. קרקע לבנה שהיו עומין בה קרקעית הסוכה: מצטער, שהסוכה מערנתו: חרתי או חלה. שמים או שלש

רכ לעיל דאלג מייב בכל המטות: צערא דמטי"א. שהסוכה מערנתו כגון מנה או לנה או סרחה דמכרים שסוכה כהן: מיבעי ליה ליתובי דעתיא. חוסה עליו ליישב דעתו מלמטה: דמיהודי. לשמוח:

6. Mordechai 1250-1298

ולפי דברי הרא"ם מהי אמרי' משום דבעי ליה ליתובי דעתיא חוסה ליה דבאלתו מן הסוכה לא ימאן כאלו ולא יולל מן הארץ דוחק גדול הוא לומר ששינת הסוכה חוסה עליו צער אצלו ואדריכה סכנה היא כתיב: קלוין שונם קעמ :

ולישן בה ונולד לו הצער אחר כך אבל עשהה מתחלה במקום הראוי להצטער ובאכילה או בשתייה או בשינה כגון שיירא מנגבים ומלמטים לא מיבעיא דלא מיפטר בה אלא אפילו אין סכנה באכילה ושתיה אלא בשינה לא יצא ידי חובתו דהא כעין חדרו בעיניו כיון שאין יכול לעשות בה כל צרכי אכילה ושתיה ושינה בלא צער ומתחילה לא הוי סוכה כיון דלצער קיימא: [ש"ס] תשמא ואוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה הייא

זה השיעור יתן לבו אם הוא מצטער בצאתו ענין שצנער זה היה יולל מביתו היה רשאי ללכת מסוכתו ודוקא שעשה סוכתו מתחלה במקום הראוי לאכול ולשתות ולישן בה ונולד לו הצער אחר כך אבל עשהה מתחילה במקום הראוי להצטער באכילה או בשתייה או בשינה כגון שיירא בה מנגבים לא מיבעיא דלא מיפטר בהכי אלא אפילו יש סכנה וצער בשינה. ובאכילה אין צער וסכנה לא יצא ידי חובתו דהא כעין חדרו בעיניו והאי לא הוי בעיניו חדרו כיון שאינו יכול לעשות בה כל צרכי אכילה ושתיה ושינה בלא צער ומתחילה לא הוי סוכה כיון דלצער קיימי (לו). תנן [כ"ה א'] אוכלים ושותים עראי חוץ לסוכה וכמה הוא עראי מסיק אב"י

דיישן [דף כ"ב] תשל"פ לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה רש"י ורבינו הם פירשו מה שפירשו אכן בספר האגודה פסק דפירוש כעומד מותר כדמבטע פירק קמא דעירובין: [דף כ"ג] תשמ"ב ורובו מלמטה פטורין בין ביום בין בלילה נראה לראב"ה משום דשנתיים וישנים בלילה להנחמן יטלין לעמוק למחר עפי והוי הכל בכלל עוסק מזה: [ש"ס] דקא מנער כריא דסורי והלכתא כריבא ואם יש יהודים שבורים לתקן יין כשיטת ושהיה שם דמי לכריא דסורי דחייבין בסוכה אבי העזרי: [ש"ס] דלמך רבא מצטער פטור מן הסוכה כתב רבי' אליעזר ממיץ כס"י פי' שיש לו צער מן הסוכה ובלתו יולל דכעין דירה בעיניו ואין דרך בני אדם לעמוד בדירתו בצער ושיעור לצער כדתנן ירדו נשמים מאמתי מותר לפנות משתמרה המקפה ומי שאינו בקי בזה השיעור יתן לבבו ואם (לו) מצטער באותו ענין שבצער הזה היה יוצא מביתו רשאי לצאת מסוכתו ודוקא שעשה סוכתו מתחילה במקום שראוי לאכול ולשתות ולישן בה ונולד לו צער אחר כן אבל עשהה מתחילה במקום הראוי להצטער באכילה או בשתייה או בשינה כגון שיירא בה מנגבים לא מיבעיא דלא מיפטר בהכי אלא אפילו יש סכנה וצער בשינה. ובאכילה אין צער וסכנה לא יצא ידי חובתו דהא כעין חדרו בעיניו והאי לא הוי בעיניו חדרו כיון שאינו יכול לעשות בה כל צרכי אכילה ושתיה ושינה בלא צער ומתחילה לא הוי סוכה כיון דלצער קיימי (לו). תנן [כ"ה א'] אוכלים ושותים עראי חוץ לסוכה וכמה הוא עראי מסיק אב"י

7. Shoalin V'Dorshin

R' Eliyahu Schlesinger
Rav of Gilo

ונראה דמחלוקת זו תלויה במה דיש לחקור בגדר דין זה שמקורו מדין "תשבו כעין תדורו" (כמבואר בספר יראים לרבי אליעזר ממייץ סי' תכא) האם בזה שאין הסוכה עשויה כדרך דירה, חל הפסול על הסוכה עצמה, או שאין הסוכה פסולה, אלא האדם הדר בה אינו מקיים מצות סוכה. כלומר, האם הפסול הוא על החפצא של הסוכה או על הגברא היושב בה שלא יצא בה ידי חובתו.

כמה נפק"מ יהיו לחקירה זו: (א) שאם נאמר שהפסול הוא על החפצא של הסוכה ולא על הגברא, א"כ גם כשיעשה האדם שתי סוכות לעצמו, אחת לשינה ואחת לאכילה, שמצד האדם אין חסרון בדירתו, שהרי מקיים המצוה שפיר גם באכילה וגם בשינה, אבל החסרון הוא מצד הסוכה, שהרי בסוכה זו אי אפשר לקיים דרך דירה באכילה ובשינה, וא"כ הסוכה פסולה. משא"כ אם החסרון הוא מצד הגברא שפיר מתקיים בו דין תשבו כעין תדורו בשתי הסוכות ביחד. (ב) כאשר הסוכה ראויה לאיש אחד שאינו מצטער בישיבתה ויכול גם לישון בה, אלא שאינה ראויה לבעל הסוכה לפי שהוא מצטער בה ואין לו סוכה אחרת. שאם החסרון הוא מצד הגברא, יתכן שאינו מקיים המצוה גם באכילה. אבל אם החסרון הוא מצד החפצא, א"כ שפיר ראויה הסוכה לכל חפצי הדירה היינו גם לאכילה וגם לשינה, שהרי יש אפשרות שינה לאדם.

והנה הגר"א בביאורו מביא מקור לדין זה משיעורי הסוכה ברוחב ובגובה וכן מחוזק הריצפה, דלמה שיערו חכמים שצריך שתהא הסוכה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו, שיהא סגי בראשו ורובו ותהא ראויה לשינה ולא לאכילה. וכן, למה צריך שיחא גובהה עשרה טפחים, גם בנמוכה מזה תהא כשירה, לפי שראויה לשינה, גם כשאינה ראויה לאכילה. וכן, למה צריך שתהא הריצפה חזקה בכדי לקבל כרים וכסתות, הרי גם בשאינה מחזקת אלא כובד האדם בלבד בלי כרים וכסתות היא ראויה לאכילה אע"פ שאינה ראויה לשינה – אלו תוכן דברי הגר"א. ומבואר מדבריו דהפסול הוא בחפצא של הסוכה ולא שאין הגברא יוצא ידי חובה.

וכבר העירו האחרונים מדברי הרמב"ן במלחמות ריש סוכה בביאור שיטת הרי"ף בסוכה קטנה שצריך שתהא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו, דלמה צריך גם שולחנו, משום שמא ימשך אחר שולחנו. וביאר הרמב"ן הטעם משום שאם אינה ראויה לאכילה בשולחנו, גם אינו יוצא בה בשינה ולכל מילי דסוכה עיי"ש. ומזה הוכיחו בשו"ת בית הלוי (ח"ג נגב), שו"ת אבני נזר (או"ח סי' תפ) והחזון איש (או"ח, קנ"ג) דהרמב"ן אזיל בשיטת המרדכי בשם ר"א ממיץ הנ"ל, ושם הרי הפסול בחפצא של הסוכה ולא בגברא וכמבואר בש"ס (סוכה ג,א) דסוכה שאינה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו אינה סוכה. גם החכ"צ שהבאנו לעיל הבין בדעת המרדכי דהפסול הוא בחפצא של הסוכה ולא בגברא, לפיכך אף אם יכול לקיים הדירה בשתי סוכות אחת לאכילה ואחת לשינה אינו מועיל. אלא שהחכ"צ עצמו חולק על דין זה וסובר שדין תשבו כעין תדורו הוא על ישיבת האדם ולא על הסוכה עצמה.

היוצא מן הדברים, דאם נאמר דהפסול הוא בחפצא והיינו בסוכה, דסוכה כזו שאינה ראויה לכל התשמישין שלה אינה סוכה כשירה אשר כפי הנראה זו דעת הרמ"א בשם המרדכי, וזו דעת הגר"א כנ"ל, הרי בנידון דידן אין יוצאין בסוכה כזו גם בזמן שאין צער או פחד לישוב בסוכה. אבל אם נאמר כדעת הפוסקים שאין הפסול בחפצא של הסוכה אלא הוא פסול בגברא שאינו מקיים מצות סוכה כשאינו יכול לעשות את כל תשמישיו בסוכה, אבל כאן שעכ"פ ביום יכול לעשות את כל תשמישיו בסוכה, יתכן ושפיר יצא ידי חובתו בישיבה בסוכה. ובזה גופא נדון כאן להלן.

12. Chut Shani

R. Nissim Karelitz b. 1926

אם צריך להוציא הוצאות כדי שלא

יהיה מצטער בסוכה

אדם שסוכתו במקום קר או חם צאופן שהוא מצטער לפטור מן הסוכה, האם צריך להוציא מממונו כדי לקנות מזון או תנור כדי שלא יהיה מצטער ויחמיצו צמנות סוכה.

ומפת ברא דאס הוא במקום שקיבת המצטער הוא כל הזמן, הן ציוס הן צלילה כל ימות הסוכה, הרי אין לו סוכה, ואם אין לו אפשרות לצנות במקום אחר שאינו מצטער שם, הרי חייב לצנות סוכה צאופן שיכול לקיים צה מצות סוכה, וצייב להוציא הוצאות לזה כמו שמוציא על עצם הסוכה או שאר המצוות.

אך אם יכול לקיים מצות סוכה בסוכה זו צומנים שונים כגון ציוס שאין שם צינה כל כך ואינו מצטער, או צלילה במקומות החמים שאו אינו מצטער וכיוצא, ממילא יש לו סוכה רק דלציו כל הזמן, וצכה"ג אינו צריך להוציא הוצאות כדי לעשות את הסוכה שלא יצטער צה כל משך השבעה ימים, דקוף סוף יש לו סוכה אלא דיש זמנים דהיו מצטער.

ודכחם אחד טען דעיקרה של סוכה היא דירת עראי ולא קבע, וסוכה סגי לה בשני דפנות ושלישית אפילו טפת, שדאי אין שם הרגשת צית, וצכאלו דפנות נכנס חוס וקור מה שלא רגיל האדם בציתו, וכתיב וסוכה תהיה לכל יומם ממורב, ולזה סגי בדפנות קלים כאלו, וצורת דירת עראי זו מקיים בסוכות משבו צענת ימים אח"כ אם הוא מצטער שאו צאמת הוא פטור, אבל לא נצטוו לעשות כעין דירת קבע שלא יהיה לו שם חס או קר כמו בציתו, והרי כל מצטער נגמ' הוא צאופן שאם יכנס לתוך הצית הוא יציל מן הצער, אי"כ למה לא מחוייב לעשות סוכה כמו הצית עם קירות עבות וסכך מעובה כמו הצית, צהכרח שסוכה היא סוכה ולא צית.

תשובה: ודאי שסוכה זוהי סוכה ולא צית, סוכה זה פחות מצית, ויש גבול מה נקרא צית ומה נקרא סוכה, שסוכה לא צריך ג' דפנות שלימות, ובגג סגי שיהיה צלחה מרובה מחמתה, וכל זה מעצם הדבר של סוכה, אבל חוץ מקולות שנתפרשו צכוכה, הרי צריך שהסוכה תהיה ראיה לקיים צה מצות סוכה ואם הסוכה אינה ראיה לקיים צה מצות סוכה כל ימי הסוכה, הרי שאין לו סוכה וכאלו לא צנה סוכה, ומוטל עליו לעשות סוכה שיהיה ראוי לקיים צה המצוה, ואפילו לעשות דפנות עבות וכיוצא צזה.

8. Birkei Yosef (Mesivta)

R. Chaim David Yosef Azulai (1724-1806)

ודאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה, כברי יוסף (א"ח סי' ט"ז סק"ד) הביא קושיות מהר"א יצחקי (הנלו דכיו נספר לטון למוס אר"ט סי' נ"א), שהקשה על הדעות שסוברות שמצטער פטור רק מן השינה אבל באכילה הוא חייב, א"כ מה הקשר בסוגייתנו שאומרת העולם רשאים לצאת מן הסוכה מדין מצטער, והלא מאכילה הם אינם פטורים ועל זה הם נתבעים, ואין לתרץ שכשאר מצטער מאד או הוא פטור אף מאכילה, כי משמע שיהיה להם חום של תקופת תמו ואף לישראל יש לפעמים חום כזה, וכמצב כזה ישראל מחוייבים באכילה [לדעות הנ"ל], וא"כ אף אומות העולם חייבים באכילה במצב כזה ולא יהא להם פטור של מצטער.

ותירץ הברכי יוסף שבאמת חום כזה כפי החום שיש לגויים, שהוא חום גדול מהחום שיש בתקופת תמו, זה נחשב לצער גדול שגם ישראל פטורים בו אף מאכילה כמו משינה, ורק כשאין צער גדול כל כך, אלא רק כחום של תקופת תמו, או ישראל מחוייבים באכילה ופטורים משינה, ואין כוונת הגמרא שהחום שיהיה לגויים יהיה שקול כחום של תקופת תמו, אלא כוונת הגמרא שכמו החום שיהיה לגויים יש גם כן מעין זה אצל ישראל.

עוד חירץ שהגדרה של מצטער תלויה לפי טבע האדם, שיש אדם איסטניס שמצטער מאד, כמה שלשאר אנשים לא אכפת להם כל כך, ואותם אנשים באמת יהיו מחוייבים בדבר זה שאותו אדם מצטער, והאיסטניס שמצטער יהיה פטור, כיון שדרך בני אדם להצטער מדבר זה, אלא שלא מפריע להם כל כך הצער, ולפי זה יש לומר, שאכן בצער החום יצטערו הגויים מאד ויהיו פטורים אף מאכילה, אבל ישראל מחמת האהבה והחיבה למצוה, אינם מוגישים כל כך באותו צער, והם אכן מחוייבים באותו צער כדין כל מצטער שחייב באכילה ופטור משינה.

11. Halichos Shlomo
R' Shlomo Zalman Auerbach

ונראה דלכלל הוא דכל שפטר ופקעה ממנו חובת הישינה חו לא צריך לחפש טעמין אף ישוב להחייב¹³¹, וכדמצינן בעיני לעיני יולדת המותרת ציוס הכפורים ננעילה הקדול (סי' ח"ד סי' ג') דלא נזכר צארכיה להנענע מללכה כמנעלים של לזור, וגם לא נזכר שתשדל לנטול מנעלים המותרים לכל אדם, אף לדעת הסוברים דאיסורו ציוהכ"פ הוא מן התורה, ומשמע מזה לכאורה דכיון שלגמרי הפקיעו אותה חממים מאיסור נעילה הקדול לכן פטורה מלחפש טעמין על כך¹³², וה"ל נדל"ד.

אך עדיין צ"ע צהא דפטרינן גם מי שמצטער מפני השרב (נמ"ש צירושמי סוכה פ"ק ב' ה"ג וצ"ח סוכה כ"ה ע"ג ד"ה צירוף), דע"פ מי צנה סוכתו כמורה וצצער צה צכוקר מפני התמה למה לא יחייבי לצנות לו מלפני המג סוכה נוספת צמערב שאינו מצטער צה, וכן כל צה"ג. וכן מי שאין לו סוכה מיוחדת ואינו יכול לישן בסוכה עם אשתו דפטרינן ליה משינה צכוכה משום מצטער (להמ"א סי' חל"ט סק"ח עיין מ"ב סק"ח), למה לא יחייבי לצנות סוכה נוספת. ואף שהוצאה ימירה היא מ"מ יחייבי עד שלש מנכסיו או עד חומש כלל שאר מצוות עשה.

ואפשר דכיון שאינו המורה הוא לצנות דייה עראית לכן אמרינן דדייה כו אין דרך האדם לפנות לצנות אלא אחת ולא שתיים¹³³.

9. Moadim U'Zemanim
R' Moshe Shternbuch

סימן קז. בפטור מצטער בסוכה.

יש להעיר בענין פטור מצטער מחמת קור, שנהגו לא לישון בסוכה, ותמתי הלא אפשר להכניס שם מערכת חימום, כמו בבית שאם קר לו ה"ה מכניס חימום מאלקטרי (חשמל), א"כ בסוכה למה פטור, יכניס שם חימום ויכול לישון בסוכה אפילו אם קר.

ונראה כמו שביארנו במועדים וזמנים ח"א סימן פ"ט בשם האו"י, דאף שאפשר לסכך בסכך עבה עד שאין גשמים יורדים לתוכו דכשר לרוב הפוסקים, או לרבינו גם אפשר לפרוס סדיו כשיש סכך כשר, וא"כ יכול הוא לקיים מצות סוכה גם בשעת ירידת גשמים, ומ"מ פטור, חזינן שהתורה הכשירה לסכך בפסולת גורן ויקב, ואין צורך לפעולות אלו, ודי בצורת עראי, וא"כ יש לומר דהוא הדין שאינו חייב לתקן חימום חשמלי לדירת עראי, שאין הדרך לסדר כן לדירת עראי לבד.

ולפי זה אם גמצא מערכת חשמל בסמור לסוכה, שיכול להכניס המחמם בנקל, באופן שאפילו בדירת עראי היה מכניס כה"ג, שוב אין יסוד לפוטרו מלעשות כן בסוכה, ואף שפטור מלסדר מערכת חימום חשמלי לסוכת לבד, כיון שלדירת עראי לא עבד כן, מ"מ במקום שהסוכה סמור ממש לביתו, ויכול לקבוע החימום לסוכתו בנקל, מסביר חייב לתקן סוכתו גם לשינו, ויחמם הסוכה כמו דעבדי לדירת עראי כה"ג, ד"ו עריין צ"ב ולהעיר לבד באתי.

10. Sefer Ha'Sukkah

יש לציין כי בכתיבי הצדיק רבי שלמה בלוך ע"ה, מסופר כי מרן החפץ חיים זיע"א, היה מכניס תנורו בחוץ הסוכה, עיי"ש. כמ"כ מסופר על הגר"ח הלוי זיע"א שהיה נוהג בזמן הקור לישב בסוכה ע"י שהכניס תנור חימום (מפי השמועה).

13. He'ir Yosef
R' Yosef Aryeh Lurintz

יוסף

סימן סב

האיר

קלר

כדי שלא יהא מטעור, וכ"ש שאין חיוב לזנות שמי סוכות, ויעוין בזכור"י סימן תרל"ט אות כ"ח דמקום שיש זינה והמאכלים קופאים שחייב ליתן המאכל על קערה שיש בתוכה מים חמים שלא יקרשו המאכלים, ויאכל בסוכה, ובסימן תר"מ אות ט' משמע בזכור"י דגם חייבים ליתן תנור בסוכה].

ובהאי ענינא דמטעור יש לעיין בהא דכתב המשנה ברורה בסימן תרל"ט ס"ק מ"א משמיה דהבכורי יעקב דמי ששכח בסוכה ובשעת הגשמים סגרו לגגון ואח"כ פסק הגשם שאין צריך לעלות ולפתוח הגגון דחשיב מטעור, יעו"ש, והנה בשעה זאת שהגגון סגור הרי הסוכה פסולה והוא כנפלה סוכתו, ופתיחת הגגון היא עשייתה דהסוכה, - ולכאורה פטור דמטעור לא שייכא אלא בישיבת הסוכה, אבל לא מעשייתה, [יעיין בזכור"י סימן תר"מ ס"ק י"ג, ופשוט], ואם יורדים גשמים קודם החג ללא הפסקה, הגם שמטעור טובא בזניית הסוכה, מ"מ ודאי דחייב לזנותה, דפטור דמטעור היינו בישיבת הסוכה דבעינן תשבו כעין תדורו, אבל בזניית הסוכה הוה כמו שאר כל עשיית הכשר המזוה דגם מטעור חייב, וא"כ מאי נפקמ"נ זין עשיית סוכה קודם לחג לבין נפלה סוכתו, וכשסגר הגגון מפני הגשמים הוה כנפלה סוכתו, וממילא ל"ש בזה פטור דמטעור לעלות לגג ולפתוח הגגון כשפסקו הגשמים, - והשבתי כמה דרכים לבאר להאי ענינא אבל לא עלה בידי דבר ברור, ומקום הנחתו למעיין.

כה, צד"ה זערא, ויש לעיין האם חייב אדם לעשות צה מוגן ואז לא יהיה מטעור, דאפשר דכמו שחייב להביא בגדים חמים ומזעות להגן מהזינה ה"י חייב להביא מוגן להיגן מהחום, אכן יש לחלק דמתבאר לעיל דהוסיף סכך על הסוכה שלא תהא חמה פטור, שאין אדם חייב להוסיף בשעור הסוכה ובנינה, וכל שמטעור בחפלא דסוכה פטור מינה, והא דחייב להביא לכרים וכפתוח היינו דהנהו מילי ל"ה בזנין הסוכה, אלא בזורת ישיבת האדם, וזוה חייב האדם לעשות מה שיכול כדי שיוכל לישב בסוכה, וא"כ יש לדון דמוגן הוא תוספת בזנין הסוכה שכן דרכו להיות קבוע בזנין וחלק ממנו, ודבר זה אין חייבים, ולהאי סברא יש לדון דלהביא מאוורר חייבים ואין זוה פטור דמטעור, וחשיב כשאר כלי השמים שחייב להביאם לסוכה, וה"ה שבזמן הזינה יהא חייב ליתן תנור בסוכה, ויעוין בפמ"ג במשנ"ז סימן תרל"ט ס"ק י"ג דמשמע דלהביא תנור לסוכה הוא רק מידת חסדיות, ונראה דכל זאת בזמנא שהתנור היה מצוה קבוע בקיר הדירה, וזה חשיב תוספת זנין שאין זוה חיוב, אבל תנורים דידן שמטלטלין אחס חסדיות, הוה ככרים וכפתוח שחייבים מעיקר דינא להעלותם לסוכה, ויעוין בספר הליכות שלמה פ"ט אות ל"ו שהקשה מ"ט לא חייבים מדינא להכניס תנור בשעת הזינה, עוד הקשה שם בהליכות שלמה דמי שזנה סוכתו בזמנא שמטעור בצוקר מפני החמה, מ"ט לא יחייב לזנות סוכה נוספת במערב, עיי"ש, ולפמ"ג כל שהזעור צה מעצמות הסוכה וכדי להיגן מהזעור צריך להוסיף בזנין הסוכה לא חייבים בהכי, שאין חיוב להוסיף בחפלא דהסוכה

14. Rama
R. Moshe Isserles (1520-1572)

הגה (טז) (מג) ויעור משנתו (טו). מי שהוא ישן בסכה וירדו גשמים אין צריך לשער בכדי שיחלקל קל התבשיל, דבגשמים מוצטים הוי צער לישן שם ויכול לצאת (מהרי"י). (מוד) *וכל הפטור מן הסכה ואינו יוצא משם אינו מקבל עליו שער ואינו אלא (י) (מה) *הדיוטות (הג"מ פ"ח). וכשיצא מן הסכה מכח גשמים אל יבעט ויצא, אלא יצא בנבוע, בעבר שמוזג כוס לרבו ושפכו על פניו (מהרי"ל): ח (מו) פנהגו שאין מקבצים על הסכה

15. Mishna Berurah
R' Yisroel Meir Kagan- Chafetz Chaim 1838-1933

דיני מטעור יבאר לקמן בסימן חרמ, צ"ע שם: (מה) הדיוטות. קל וחמר בזה למי שרוצה להתחמיר בשיוורים גשמים וליהן לסכה ולברך שם 'טמוצ'א' וברכת 'לישב בסכה' ואחר כך לאכל בפיה, וזוה ברבא לבטלה אפלו יאכל שם בסכה אכילת קבע [אחרונים]. וצ"ע בבאור חלקה:

16. Aruch Ha'Shulchan
R' Yechiel Michel Epstein (1829-1908)

מן ודבריו צריכין ביאור דא"כ במדינת החמת
שמציים שם זכוכים בכל מקום ולחפץ במדינות
הקרות שהקור גדול וכמעט מהמנעות לישן שם נפסוד
את עצמנו לגמרי מן הסוכה אך העניין כן הוא
דהתורה אמרה תשבו כעין תדורו שתהיה הסוכה
כבית ודירתו ודבר ידוע שהארם שעושה לו דירה
יחפש אחר המקום היותר הגון ואם יהיה מקום הגון
ומקום שאינו הגון יבחר במקום ההגון אבל אם כל
המקומות אינם הגונים בהכרח לעשות לו דירה אך
שהוא וכפי כן בסוכה אם כל המקומות אינם הגונים
מפני החום או מפני הקור פשיטא שמחוייב לעשות סוכה
אך שיכל אמנם כשבידו לברור כגון שבמקום זה שולם
הרוח או דירתו רע או זכוכים ופיעושים ובמקום אחר אינם
נמצאים מחוייב לעשות במקום שאין נמצאים ואם עשה
במקום שנמצאים לא יצא ידי חיבתו דאין זה כעין
תדורו ולכן אין לעשות סוכה כרה"ד דאין אדם עושה
דירתו כרה"ד אמנם כסימטא נראה דמותר דאע"פ
שיש להוסיף לנגבים שיגנונו החפצים מ"מ דמי דירה
שיכול להבטיח לבית והרי גם בחצרות מצויים נגבים
וזה שכתב רבינו דר"א דבמקום דסתירה מלמדים
או מנגבים לא יצא ידי חיבתו והו"ו כשיש חשש שיפגעו
בגופו במקום כזה ודאי אינו ראוי לישן בכל אהל לא
מפני נגיבת החפצים :

יג ולכן נלע"ד דהעיקר הוא הטעם הראשון משום
צינה דבמדינות הצפוניות שלנו רוב שנים הזמן
קר מאוד בסוכות ואין לך מצטער יותר מזה וכמה
פעמים שאפשר להתנוק כשישן שם ולכך זה כיון
דקיי"ד מצטער פסוד מן הסוכה כמ"ש בס"י תר"ם
ולפי הסוכות שלנו ברובא דרובא בהכרח להצטער
בשינה בסוכה כמו שאנו רואין זה בחוש ומיעוטא
דמיעוטא שלא יצטער בשינה בהסוכה ולכן נהגו להקל
כזה ומ"מ אינה נקראת שאינה ראויה לשינה כמ"ש
בסעיף י"א ואין לך אינה ראויה לשינה בסוכה ו' על
ו' ומ"מ כיון דברוחק יכול לישן שם כשירה ומי
שבאמת מצטער באופן זה פסוד ואמנם הירא את
דבר ד' יהרר לישן בסוכה :

17. Meiri

[דף ג', ב'] אע"פ שאמרו מצטער פסוד מן הסוכה אין ראוי לאדם לצאת ממנה
דרך הדיעות ודרך מי שאינו קפיד על שאינו מקיים את המצוה אלא יוצא ממנה בהכרח
ובדרך שכל הרואהו כשהוא יוצא יהא מכיר בו שהוא מוכרח על כך.

18. Halichos Shlomo
R' Shlomo Zalman Auerbach 1910-1995

122. שט. ועיין מי"ב סי' תר"מ סקכ"ב ובשעה"צ סקכ"ז. ונסתפק רבנו בחי' כתי" במצטער שנהנה
מהמצוה ורבר זה משכיח ממנו את הצער, אם מיקרי מצטער או לא. וכע"ז כתב הגר"ש סופר ז"ל
בעל התעוררות תשובה בתשובתו הנרפסת ב"האהל" גליון לו-ח ז"ל: נראה לי, המתקדשים
והמטהרים והשמחים במצות השי"ת בכל לבבם והביבה להם ישיבה בסוכה מכל תענוגי העוה"ז
שאם אירע להם איזה צער שינוצלו מהישיבה בסוכה, זה צער להם שאינם בסוכה, וארובה זה
צערם שאינם יושבים בסוכה, הרי אנו רואים שהרבה היושבים בטרטיראות וברומה, ובכתיים בלילות
ארוכות בחורף, אשר שם אייר מעופש ע"י רוב האנשים וקטורי העשנים, מימ אינם יוצאים משם
כי נוח להם בריבוק חברים והאוהבים, ולאכול שם ולשחוק עמהם ככמה מיני שחוק, ואינם חוששין
על ענינים אלה עשן וקטור וברומה לו, ואינם חוששין למיהושים הקלים משום רוב הנאתם, לפ"ז
גם ישיבת סוכה שמחה להם ואין צריכין לצאת כמו שהם אינם יוצאים מכיתם בשביל זה, ואדרבה
תייבון בסוכה. עב"ל. וע"ע מטה אפרים סי' תרבי"ה סט"ד ובאלף למטה ס"ק ק"ז (לענין לילה א"י).